A°. 1833. N°. 140.

ARNHEMSCHE COURANT.

Zaturdag den 23 November.

FRANKFORT, den 19den November.

Uit Livorno wordt, den 26sten October, het volgende geschreven: « De gewezen deij van Algiers, die, volgens zeggen, naar Alexandria en Mekka vertrokken was, heeft te Malta stil gehouden en toebereidselen gemaakt, om zich op dat eiland, na bekomene vergunning van de Engelsche regering, neder te zetten. Nu moet men weten, dat de Fransche regering, van de ophanden zijnde reis van *Hussein* verwittigd, een landsschip afgezonden had, ten einde op de hoogte van Livorno te kruisen, met last, om het schip, dat den gewezen Deij aan boord had, te volgen, om zich te verzekeren, dat het geene andere rigting nam. Dit schip ontmoette ongelukkiglijk den *Carlo Alberto*, die zijne derde reis van Marseille naar de onderscheidene havens van Italie deed. Daarover getroffen, keerde het in allerijl naar Toulon terug. Gedurende dezen tijd zeilde de gewezen Deij rustig naar Malta, wierp aldaar het masker af, zag van zijnen voorgewenden pelgrimstogt af, en stelde zich onder bescherming der Engelsche gastvrijheid, gereed om naar Afrika over te steken, en aan den Arabischen opstand een hoofd te geven, wiens kunde en stoutmoedigheid voor de Franschen zeer gemakkelijk nadeelig zou kunnen worden.

— In de zitting der 2de Kamer van Baden, van den 12den dezer, gaf de heer *Merk* den wensch te kennen, dat de hooge regering zich niet te vreden mogt houden met den gelukkigen afloop van den landdag, zoo als alle weldenkenden dien gewenscht hadden; maar dat zij ook nog eene daad van grootmoedigheid mogt uitoefenen, en degenen, die wegens staatsmisdrijven reeds veroordeeld zijn, in vrijheid stellen, en de onderzoekingen, welke over staatsmisdrijven nog aanhangig zijn, mogt doen ophouden en de zaken voor afgedaan verklaren. Wanneer eene zoo trouw gezinde kamer als de Badensche, welke reeds zoo vele bewijzen van verknochtheid aan vorst en vaderland gegeven had, zulk eenen wensch openbaarde, geloofde hij niet, dat dezelve op eene onvruchtbare aarde zoude vallen. Nadat nog verscheidene redenaars zich voor dit voorstel hadden [illegible] den wensch [illegible] te geven, dat [illegible] groothertog moge behagen, om staatsgevangenen, die reeds veroordeeld zijn, gratie van straf te verleenen, en de onderzoekingen, welke nog plaats hebben, voor vervallen te verklaren.

— Volgens berigten Napels, van den 5den dezer, ziet men aldaar bijna dagelijks eenige uit Portugal verbannen jezuiten aankomen. Deze orde wint in aanzien te Napels, en de meeste jonge lieden uit adellijke familien worden opgevoed in de kloosters, welke de regering aan de jezuiten afgestaan heeft.

ZWITSERLAND.

Zurich. Men heeft thans berigt aangaande de zaak der Polen. Het Duitsche verbond heeft verklaard, den doortogt over het Duitsche grondgebied te zullen toestaan, wanneer het Zwitsersch eedgenootschap of de staat Bern aanneemt, al de op hun grondgebied zich bevindende Polen er toe te brengen, om van de hun aangebodene gelegenheid gebruik te maken, en deze Polen uitsluitend naar Amerika overgebragt worden. De Nederlandsche regering wil ze door haar land laten trekken, voor zoo verre zij vrijwillig verklaard hebben, uit Zwitserland zich naar een ander werelddeel te willen begeven. De regering van Bern heeft echter de voorwaarden, door het Duitsche verbond gesteld, voor onaannemelijk verklaard, daar zij aan de Polen, op haar grondgebied zich bevindende, de vrije keus eener verblijfsplaats wil laten. Het bewind heeft zich daarop op nieuw tot het Fransche gezantschap gewend, en van hetzelve ten antwoord bekomen, dat Frankrijk bereid is om zoodanige Polen, die van het aanbod gebruik willen maken, te vergunnen, om over Fransch grondgebied en op kosten van Frankrijk zich naar de plaats der bestemming, hetzij Engeland, Portugal, Egypte of Algiers te begeven. De genen nogtans, welke van dit aanbod gebruik maken, zullen later onder geen voorwendsel meer in Frankrijk toegelaten worden.

STUTTGARDT, den 18den November.

De kamer der afgevaardigden heeft de voorstellen der regering, tot eene aansluiting aan het Pruissische toltarief, met 64 tegen 22 stemmen aangenomen.

MUNCHEN, den 11den November.

Dezen morgen zijn weder vier kompagnien krijgslieden voor Griekenland van hier vertrokken: schoon volk, goed gekleed en goed onderhouden, en voor den korten tijd hunner aanwerving zeer goed geoefend. Met hen is de manschap der artillerie vertrokken, nadat dezelve voor eenige dagen proeven van bekwaamheid gegeven had, bij een manoeuver, waarbij onder anderen, na het donker geworden was, een verafgelegen huis, hetwelk tot doelwit was gesteld, binnen weinige minuten door gloeijende kogels in brand geschoten werd. Nu moeten er nog 900 man aangeworven worden, voor welke men grooten toevloed uit Zwitserland verwacht. Diegene, welke heden vertrokken, waren vergezeld van vele vrouwen en kinderen, en het blijkt meer en meer, dat men niet alleen ten oogmerk heeft, om Griekenland van krijgslieden te voorzien, maar ook om in hetzelve eene heilzame volkplanting te bevorderen. Onder de reeds vertrokkene troepen waren over de duizend handwerkslieden van allerlei aard.

De jongste berigten uit Griekenland, van den 11den October, zijn over 't algemeen geruststellend. De opschudding, welke bij den aanvang der arrestatien op verscheidene plaatsen waargenomen werd, is bedaard, en de openbare rust is daardoor nergens gestoord geworden. Ook begint de gendarmerie, welke geheel uit inboorlingen bestaat, weldadig te werken en met veerkracht de rooversbenden te vervolgen.

STOKHOLM, den 8sten November.

De cholera heerscht tegenwoordig in Noorwegen en heeft zoodanig toegenomen, dat de grenzen op onderscheidene punten zijn afgesloten en te Swinesund eene quarantaine-inrigting is gevestigd. In de hoofdstad Christiania waren tot den 6den November 1140 personen ziek geworden, 535 daarvan gestorven en 176 genezen.

LONDEN, den 19den November.

Men hecht veel gewigt aan de beraadslagingen van den op gisteren, Maandag den 18den, te Brighton gehouden kabinetsraad. Men wil weten, dat het daar verhandelde hoofdzakelijk betrekking heeft gehad tot eene gedeeltelijke verandering in de administratie.

— Handelsberigten van Malta, van der [illegible] dagen overgebragt, behelzen, dat de regering van Malta, uit hoofde van den goeden gezondheidsstaat in Engeland, eene quarantaine van 14 dagen, voor goederen van daar komende, heeft vastgesteld. Overigens waren er geene bijzondere nieuwstijdingen.

— Berigten van Bahia, tot den 2den September, melden, dat daar alles rustig was, en de publieke aandacht het meest gevestigd was op het muntstelsel. Men heeft er een voorstel gedaan tot het oprigten eener wisselbank en verlangt, dat derzelver werkzaamheden binnen zes maanden een' aanvang zullen nemen.

— Uit Carthagena wordt, van den 2den October gemeld, dat de gele koorts zich daar vertoond heeft.

— Gisteren, den 18den, kwam te Blackwall de stoomboot *de James Watt*, met over de zeventig vroeger van Engeland naar Lissabon vertrokken rekruten, die alleen terugkomen omdat men hun 2 pond 5 schellingen maandelijksche gagie had toegezegd, en men bij hunne komst te Lissabon hun maar 10 schell. 's maands wilde verzekeren. Het is hoofdzakelijk door tusschenkomst van den heer *J. Doyle* en den admiraal *Parker*, dat zij verlof bekomen hebben, om naar Engeland weder te keeren, gelijk zij dan ook in zeer behoeftigen en ellendigen toestand, wat het uiterlijk betreft, zijn wedergekeerd.

— Het volgende allernoodlottigste voorval wordt in één onzer morgenbladen medegedeeld. « Het koopvaardijschip *de Paragon*, van Stockton kwam den 4den November laatstleden behouden in de nabijheid van de Nore ten anker. Om zeven uren 's morgens ontdekte de kapitein, dat er brand op het half dek was, en wendde met de bijeen geroepen equipagie alle pogingen aan, om het spoedig toenemend vuur te blusschen. De geheele bemanning van het schip, met de passagiers zestien personen bedragende, redde zich door middel eener boot, terwijl het geheele schip met al wat het in had, binnen korten tijd eene prooi der vlammen werd. Door deze droevige gebeurtenis is eene achtingswaardige familie: de heer *Rhomas Metcalf* met zijne vrouw, twee dochters en zoon in de diepste ellende gedompeld. Met oogmerk om zich te Londen neder te zetten, had hij zich met alle zijne bezittingen aan boord van genoemd schip begeven, en heeft er alles bij verloren: zoodat hij met de zijnen, in den toestand van een' bedelaar, de liefdadige hulp zijner landgenooten behoeft, om een leven vol kommer en verdriet verlengd te zien, dat hij eenig en alleen nog heeft mogen behouden.

Van den 20sten November.

Verleden week is er weder een schip met ongeveer 500 vrijwilligers, die voor de dienst van don *Pedro* hier te lande aangeworven werden, naar Lissabon onder zeil gegaan. Eén groot gedeelte hunner scheen in eenen zeer armoedigen toestand verkeerd te hebben, zoodat, welk lot hun ook in Portugal moge te beurt vallen, zij het waarschijnlijk niet erger zullen krijgen, dan zij het in hun vaderland gehad hebben. De majoor *Christie* en de majoor *Carter* waren de bevelhebbers. Nog andere officieren en kadetten, onder welke er sommige gevonden worden, die aan de eerste familien vermaagschapt zijn, gaan insgelijks met dit transport mede.

— De jongste berigten uit Portugal zijn van den 11den dezer. Er schijnt geene verandering van belang in den stand der oorlogvoerende broeders te zijn voorgevallen. Don *Miguel* houdt zich achter zijne verschansingen te Santarem, terwijl de Pedroisten positien nemen, wachtende op versterking aan manschap en geschut, ten einde óf alle toevoer voor de belegerden af te snijden en hen zoo ten onder te brengen, óf de plaats stormenderhand in te nemen. Beide partijen leden door de ontberingen in hunnen toestand en het ongunstige jaargetijde; maar de belegerden waren in den ergsten toestand. Don *Pedro* was van Santarem naar Lissabon teruggekeerd.

De admiraal van don *Pedro* (*Napier*) is voornemens eene expeditie naar Madeira te doen, ten einde dit eiland te veroveren.

Op Oporto is den 5den door de Miguelisten eenen nieuwen geduchten aanval gedaan. Door den moed der gewapende bevolking en de weinige troepen, in die stad achtergelaten, werden de aanvallers echter met verlies afgeslagen. De toestand van Oporto en van Villa Nova, de voorstad, werd nogtans als hagchelijk beschouwd, daar het grootste gedeelte van hare vroegere wakkere verdedigers waren opgeroepen, om tot de krijgsverrigtingen in het zuiden des lands mede te werken. De Miguellisten schijnen daar thans ongeveer 7000 man sterk te zijn.

De overgang van Coimbra tot de zaak der Koningin wordt bevestigd.

Er zijn berigten uit Cadix tot den 10den dezer. De tijdingen uit het zuiden van Spanje zijn gunstig voor de Koningin. Slechts op eene plaats heeft daar eene beweging ten behoeve van don *Carlos* plaats gehad, en deze is terstond beteugeld. De aanvoerder, een priester, werd doodgeschoten.

— De jongste berigten, welke men hier te lande regtstreeks uit Griekenland heeft, zijn gunstiger voor de zaak der nieuwe regering. De *troni* en anderen heeft ten toon gesprenkt, vernieuwering, van *Coloco* land wordt rustiger.

— Het schip *de Algerijn* is van Zuid-Amerika teruggekeerd. Hetzelve had Rio de Janeiro den 23sten September verlaten. De hoofdstad van Brazilie was toen rustig. De tijdingen uit Portugal hadden daar weinig opzien gebaard. Een groot aantal personen in Brazilie leeft in de verwachting, dat don *Pedro* nog eens wederkeeren zal.

— Onder de buitengewone huwelijken vindt men in de dagbladen vermeld dat, hetwelk op den 10den dezer te Maijo voltrokken is intusschen den heer *John Clarke* en mejuffer *Margaretha O'Rorke*. De bruidegom is in zijn 90ste en de bruid in haar 89ste jaar. Na de voltrekking des huwelijks heeft het *jeugdig* paar een prachtig *dejeuné* in den *Koninklijken Eik* genomen en zich vervolgens op een pleiziertogt naar Annah begeven.

LUIK, den 19den November.

De conferentien tusschen de Hollandsche en Belgische commissarissen te Zonhoven, ten aanzien van Maastricht en de vrije vaart op de Maas, zijn afgeloopen. De ministeriele dadbladen van Brussel verzekeren, dat de zaken ten genoege van Belgie zijn geschikt.

VLISSINGEN, den 20sten November.

Zr. Ms. stoomschip *Curaçao*, kommandant *J. le Jeune*, is gisteren alhier ter reede gekomen.

— De koopvaardijschepen *de Bellona*, kapitein *Roelofs*, en *de Schelde*, kapitein *Steurs*, beide aan Belgische handelhuizen behoorende, en welke, sedert den opstand der zuidelijke provincien, alhier in het dok lagen, zullen binnen kort hetzelve verlaten, om, door de verplaatsing hunner kantoren naar Holland, onder Hollandsche vlag te gaan varen.

MIDDELBURG, den 20sten November.

Wij vernemen, dat, in den morgen van den 13den dezer, de serjant *Zijlstra*, van het detachement der 17de afdeeling infanterie te Philippine, gekommandeerd door den 1sten luitenant *van Dirter*, is gedeserteerd, en op last van den kommanderenden officier van Bouchaute naar het fort Isabelle getransporteerd geworden. Men schrijft de reden zijner desertie toe aan zijn liederijk en incorrigibel gedrag en aanhoudende dronkenschap, om welke reden hij menigvuldige straffen heeft ondergaan, en waardoor hij op het punt stond van eerstdaags tot soldaat te worden gedegradeerd. De genoemde onder-officier is van Leeuwarden geboortig.

'sGRAVENHAGE, den 21sten November.

Na de plegtige viering van den geboortedag van H. M. de Koningin, en het houden eener gala-voorstelling, in den Franschen Schouwburg, welke door het geheele koninklijke gezin werd bijgewoond, zijn gisteren H. H. K. K. H. H. Prins en Prinses Frederik naar Berlijn vertrokken, alwaar de Prinses geruimen tijd zal verblijven, wordende de Prins spoedig terug verwacht.

Des avonds is ook Z. K. H. de Prins van Oranje uit deze residentie wederom naar het hoofdkwartier vertrokken. Men spreekt van eene door den Kroonprins te doene reize naar Petersburg.

— Met genoegen heeft men uit de *Staats Courant* heden de bevestiging vernomen, van het reeds vroeger in omloop geweest zijnde gerucht, dat de onderhandelingen te Londen betrekkelijk Maastricht en de vrije Maasvaart tot een gewenscht einde waren gekomen, en dat het gesloten verdrag binnen weinige dagen zal worden geratificeerd.

— Naar men verzekert zijn de onderhandelingen te Londen hervat, en schijnt alles aan te duiden, dat bij alle de vertegenwoordigden de stellige wil bestaat, om tot een einde der geschilpunten te komen.

— Er is, tegen morgen ten twee ure, eene openbare zitting der Tweede Kamer van de Staten-Generaal belegd. Welke onderwerpen daarin zullen worden behandeld, is onbekend.

Intusschen heeft er gisteren wederom eene conferentie van de centrale afdeeling van de Tweede Kamer der Staten Generaal met den minister van financien, betrekkelijk de begrootings-wetten, plaats gehad. Daarin moeten op nieuw ter sprake gebragt zijn de menigvuldige bedenkingen van allerlei aard, welke tegen de begrootings-wetten gemaakt zijn, en die thans het onderwerp van de overwegingen der regering uitmaken.

Als eene *eerste* aanmerking heeft men over den vorm der begrooting in alle de afdeelingen verschillende gevoelens geuit. Sommigen keurden de splitsing derzelve in gewoon en buitengewoon in beginsel goed, maar beschouwden de ten uitvoerlegging daarvan, zoo als zij thans was voorgesteld, niet juist, noch doelmatig, of in dit oogenblik minder raadzaam; ja zelfs waren er eenigen, die deze splitsing niet konden goedkeuren.

Ten *tweede* beschouwde men de hoofdstukken van marine en oorlog voor het gewoon veel te hooge en achtte men de bewerkstelligde splitsing tusschen gewoon en buitengewoon als op geene goede gronden berustende. Algemeen vond men het, ten *derde*, onaannemelijk, dat tot dekking van het gewoon-buitengewoon, hetzij voor dit jaar, hetzij voor 1834, nieuwe schulden ad 5 ten honderd zouden worden gecreëerd, daar eerst alle andere middelen zouden behooren te worden aangewend, voor dat men daartoe zou behooren over te gaan; beschouwende men het overigens ook niet voor erkend, dat er een zoo aanzienlijk te kort over het loopende jaar zoude bestaan, dat daartoe voor ruim 6 millioen nieuwe schuld zou moeten worden aangegaan.

Nog, eindelijk, heeft men eene vijfde algemeene bedenking gemaakt tegen de weglating van de kosten van het bestuur der kolonien, die toch als een deel des rijks waren te beschouwen. Men hield het er intusschen voor, dat de uitkeering, welke de overzeesche bezittingen gelukkiglijk aan den staat konden doen, niet onder het *gewoon* moesten worden gerangschikt, daar hierop op den duur niet te rekenen was.

Behalve deze algemeene bedenkingen zijn er menigvuldige op de bijzondere hoofdstukken der begrooting geopperd, welke alle, naar men meende, zoude kunnen strekken tot het groote doel: bezuiniging en vereenvoudiging in het staatsbestuur; beschouwende men het bedrag der staatsbegrooting te hoog en niet in evenredigheid met de krachten en het vermogen der Natie. Men hoopte, dat, door inkrimping der uitgaven, er geene toevlugt zoude behoeven te worden genomen tot geldelijke maatregelen, welke ons geldelijk beheer almeer en meer zouden kunnen verachteren.

Overigens heeft men, omtrent vele uitgaven, inlichtingen en ophelderingen verlangd, en ook ten slotte onder anderen mededeeling verzocht van de aanmerkingen der regering met het tarief van in- en uitgaande regten, de wettelijke verordeningen op het loodswezen, het amortisatie sijndikaat, welks geheele vernietiging men aanraadde, enz. en zag men voorts staten nopens de pensioenen, welke aan vele aanmerkingen bloot stonden; omtrent de geldmiddelen der overzeesche bezittingen, en wegens de opbrengst der verschillende leeningen te gemoet.

En wat nu meer bijzonder de middelen tot dekking der uitgaven aangaat, zijn er in de afdeelingen, buiten bovenstaande bezwaren, bedenkingen ontstaan, tegen het onder de middelen opnemen van het geheele bedrag der grondbelasting, waarvan een deel tot voldoening der rente der 6 pCt. effecten zou moeten worden verzekerd; over het niet-voordragen eener belasting op rijtuigen, en tegen de menigvuldige uitleggingen der wet op het personeel, waarvan men de officiele mededeeling, of een gewijzigd ontwerp van wet daaromtrent, te gemoet zag.

Het is op alle deze bedenkingen, dat men de antwoorden der regering verwacht, en waarnaar welligt de ontwerpen zullen gewijzigd worden.

AMSTERDAM, den 21sten November.

Beurs van den 20sten November.

Er heerscht heden aan onze beurs weinig beweging in alle publieke fondsen; uit gebrek aan nieuws hebben de prijzen onzer binnenlandsche, Russische en Duitsche effecten zich nagenoeg staande gehouden.

Spaansche fondsen wederom meer geoffereerd, op lager afkomende koersen van Antwerpen; het ontbreekt heden aan nadere berigten uit dat land.

Zie hier de prijs-variatien:

Holland. $2\frac{1}{2}$ pCt. 49, $48\frac{15}{16}$ à 49 met geringen handel; 5 pCt. $93\frac{1}{4}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{8}$, $\frac{3}{16}$ gebleven; kansbiljetten $21\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$, $\frac{13}{16}$ à $\frac{7}{8}$ *f*; oude sijndicaat $87\frac{1}{4}$, $87\frac{1}{8}$, $\frac{1}{16}$, 87 pCt.; nieuwe $70\frac{1}{8}$ à 70, alles met geringe omzetting.

Spanje. 5 pCt. perpetuelen $55\frac{1}{2}$, $\frac{3}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{3}{16}$, $\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{16}$ gebleven; 3 pCt. 36 à $36\frac{1}{4}$ pCt.; 4 pCt. vales à 44 pCt. in kleine posten gedaan; uitgestelde $11\frac{1}{8}$ pCt.; obligatien-cortes $17\frac{7}{8}$ à 18 pCt.

Frankrijk. 3 pCt. rente $74\frac{5}{8}$ en $\frac{3}{4}$ pCt. gedaan; kleine posten *Engelsche Napels* werden à $91\frac{1}{2}$ pCt. afgegeven.

Rusland. Oude Russen $100\frac{3}{4}$ à 101; nieuwe 101 à $101\frac{1}{4}$ met koopers; Russen van 1831 en 1833 $91\frac{3}{4}$ à $\frac{7}{8}$; roebels 65 à $65\frac{1}{8}$ eenige kleine posten gedaan.

Oostenrijk. 5 pCt. metallieken à 92, $92\frac{1}{8}$, $\frac{1}{4}$, $\frac{1}{8}$ in geringe partijen gedaan.

Pruissische loten $90\frac{1}{2}$ *f*; Poolsche *f* 108 verhandeld.

Brazilianen $65\frac{7}{8}$ à 66. *Columbia* $17\frac{1}{4}$ à $\frac{3}{8}$. *Grieken* pond $\frac{500}{500}$ $20\frac{3}{4}$, $\frac{7}{8}$; roode Grieken pond 200 $19\frac{1}{2}$ à $\frac{3}{4}$ pCt.

Beurs van den 21sten dezer.

De berigten uit Spanje blijven, wel is waar, nog zeer verontrustend, doch verkeert de hoofdstad nog altijd in de diepste rust.

Aan onze fondsen-markt was het heden buitengewoon stil en hebben de prijzen nagenoeg niet gevarieerd, zelfs de Spaansche fondsen zonder variatie.

Russische en Duitsche effecten iets williger.

Gedachten over den Handel,

Onder anderen met betrekking tot den geprojecteerden ijzeren spoorweg naar Keulen. *Door den schrijver van de* BEDENKINGEN OVER HET CREDIET. Amsterdam *bij* J. GUYKENS, 1832.

Het zijn niet alleen voortreffelijke uitvindingen, in het toepassen van eene verbeterde werktuigkunde, die aan Engelands fabrijken en trafijken zulk eene voorbeeldelooze ontwikkeling, en aan deze fabrikanten een zoo uitgebreid vertier bezorgd hebben, en zoo uitstekend hebben medegewerkt tot den bloei en den nationalen rijkdom van dat land; maar een groot gedeelte van die ontwikkeling moet worden toegeschreven aan de verbetering van de binnenlandsche transportmiddelen, waardoor aan grond-producten een ruimer debiet, aan fabrijken eene besparing in den aankoop van grondstoffen, en aan den handel eene veelvuldiger circulatie werd verzekerd. Zoo werd het mogelijk, bij voorbeeld, om het ijzer uit de rijke mijnen, de steenkoolen, enz., zonder groote onkosten naar de hooge ovens en naar de fabrijkplaatsen te voeren, en het bewerkte van daar naar de zeehavens te brengen. Het eerste merkwaardige voorbeeld hierin werd gegeven door den hertog van BRIDGEWATER, die, in het jaar 1758, ondersteund door den kundigen ingenieur JAMES BRINDLEY, om eenen gemakkelijken afvoer aan de producten zijner kolenmijnen te bezorgen, de uitwatering-riolen derzelve liet bevaarbaar maken, en het kanaal liet daarstellen, dat zijn' naam draagt; zoodat hij de winst op zijne producten zag verdubbelen. Weldra volgden anderen zijn voorbeeld, en zag men alom de langwijlige riviervaart door kanalen vervangen, waarbij niet alleen de ondernemers zeer goed stonden, maar die landbouw, nijverheid en handel op eene uitnemende wijze hielpen voeden. Het ontbrak evenwel toen ook niet aan tegenstand van bekrompene en kortzigtige lieden; en in het parlement zelf, waar de oppositie eens vroeg: « waartoe dan de Schepper de rivieren bestemd had,» was het nog noodig het zeer eenvoudig en natuurlijk antwoord te geven: « om de kanalen van water te voorzien!»

Zonder ons in diergelijke beschouwingen geheel op cijfers te verlaten, is het evenwel der moeite waardig, eene vergelijking te maken, van hetgeen te dezen opzigte èn in *Engeland*, èn in *Frankrijk*, geschied is. In een tijdverloop van ruim 50 jaren (van 1760 tot 1813) telde men in *Engeland* over de 2294 mijlen, of 3,693,000 el lengte kanalen; terwijl in *Frankrijk*, sedert het begin der 17de tot aan het begin der 19de eeuw, slechts eene lengte van 900,000 ellen kanalen is aangelegd. Men zal niet kunnen miskennen, dat de inwendige bloei dier beide landen eenigermate naar die vergelijking te beoordeelen is. In *Engeland* zijn daarenboven die verbeteringen in de communicatie zeer bevorderd geworden, door het afstaan, voor altijd, van tollen op die kanalen, aan particulieren of maatschappijen, die dezelve ondernamen: waardoor een loffelijke naijver werd uitgelokt, waarvan het publiek groot voordeel trok. « *Engeland*, zegt de heer CORDIER, is alleen tot een' zoo hoogen graad van magt gestegen door de opeenstapeling van vrijen en productiven arbeid. De staat heeft aan de particulieren overgelaten de zorg, om bruggen, wegen en kanalen te maken. In weinige jaren werden de meest nuttige werken ondernomen en voltooid; meer dan 10 milliards werden besteed; en in minder dan dertig jaren vermeerderde het inkomen der particulieren tot fr. 2250 millioenen.»

Maar *Engeland* stond daarbij niet stil. Ontzettende verbeteringen in de spoorwegen deden deze weldra als mededingers van de kanalen optreden; en de vernuftige toepassing op dezelve van stoomwerktuigen, tot voortsleping der rijtuigen, maakte dat zij eindelijk de bovenhand verkregen. Aanvankelijk werden spoorwegen van hout gemaakt, zoo als die bij *New-Castle op de Tyne* in 1680 werd aangelegd. Zij bestonden uit twee rijen evenwijdig loopende houten deelen, behoorlijk op den grond bevestigd. De ondervinding leerde, dat een paard op zulk een' weg ruim 2 ton kon voorttrekken, terwijl het op een' gewonen weg naauwelijks 800 Ned. ponden kon voorttrekken. Zij werden ook eerst uitsluitend bij de mijnen gebezigd. Later heeft men, bij sommigen, de stukken hout met ijzeren banden voorzien, tot dat men, eindelijk, die ijzeren banden alleen gebruikte, terwijl men ondervond, dat, op deze wijze, een paard 7 à 8 maal zoo veel kon voortbewegen, als op een' gewonen weg. Het schijnt echter eerst in 1738 te zijn geweest, dat men bepaaldelijk de ijzeren sporen heeft aangelegd, alhoewel sommige schrijvers beweren, dat de civiele ingenieur CURR de eerste zou geweest zijn, die in 1776 die verbetering voorsloeg. Wat hier ook van zij, dit is zeker, dat men eerst gebruik maakte van zoogenaamde platte sporen (*tram roads*,) die men van een' uitstekenden rand voorzag, tegen het afglijden der rijtuigen, en die tevens voor gewone rijtuigen bruikbaar waren. Eindelijk bedacht men de uitstekende sporen (*edge-rail*) die het eerst door W. JESSOP, te *Longborough*, in 1789, werden aangebragt. Dezelve bestaan uit eenvoudige staven, wier bovenkant eenigzins afgerond is, die boven den grond uitsteken en gesteund worden door een elliptischvormig gedeelte. De raderen, met eenen uitstekenden rand voorzien, tegen het afglijden, rustten alzoo veilig. De eerste ijzeren sporen werden van gegoten ijzer gemaakt, doch sedert 1815 van gesmeed ijzer. Deze wegen hebben óf enkele, óf dubbele sporen, naar mate van de belangrijkheid van het mouvement, dat op dezelve te verwachten is.

Het aanbrengen van stoomwerktuigen, tot voortsleping der wagens, heeft eindelijk aan deze spoorwegen eene doorslaande voorkeur boven de kanalen bezorgd. De Engelsche wegen van *Stockton* naar *Darlington*, en die van *Manchester* naar *Liverpool* trekken de bewondering van gansch *Europa* tot zich. In *Frankrijk* verkregen, in 1822, de heeren BEAUNIER EN COMP. de concessie tot het aanleggen van den ijzeren spoorweg van *St. Etienne* tot *Andresieux*; in 1826, de heeren SEGUIN EN BIOT EN COMP. die voor den weg van *St. Etienne* tot *Lyon*; en in 1828, de heeren HENNY EN MELLET het octrooi op den weg van *Andresieux* tot *Roane* te verlengen; terwijl het ontwerp van den heer NARIER, tot een' dergelijken weg van *Parijs* naar *Havre*, staat ten uitvoer gebragt te worden. Niet minder algemeenen bijval vinden die in *Noord-Amerika*: getuigen, de spoorweg van *Baltimore* tot *Williamsport*, van *Philadelphia* tot *Columbia*, en een andere tot *Susquehana*, de weg van *Boston* tot de *Hudson-rivier*, om van zeer vele anderen niet te spreken. In *Duitschland* had men reeds vroeger een' ijzeren spoorweg begonnen, tot vereeniging van de *Moldau* met den *Donau*; doch oneenigheden, tusschen den ingenieur VON GERSTNER en de aandeelhebbers, zijn oorzaak, dat dezelve nog niet voltooid is. Men heeft een' tweeden ondernomen tusschen *Praag* en *Pilsen*, in *Bohemen*.

Of deze en dergelijke bijzonderheden den schrijver van de *Gedachten over den Handel* ontsnapt zijn, durven wij niet bepalen; maar voorzeker zou het van belang geweest zijn, het publiek naar de ondervinding te wijzen, die betere lessen geeft, dan die heer van het *Handelsblad*. Zijn artikel, in het blad van 13 November, is ons zeer welkom geweest. Meer en meer leeren wij in hem eene zekere oorspronkelijkheid waardéren, die ons hoog doet opzien naar zijn genie. Zoo vindt hij het vreemd, dat iemand, die iets schrijft en in een dagblad laat drukken, wil gelezen worden. Wij, gewone menschen, dachten, dat dit van zelf sprak. Of steekt het fijne ook daarin, dat hij zegt, dat wij *met geweld gelezen* willen worden? Het is mogelijk: maar wat ons betreft, het is nimmer in ons opgekomen, aan onze geëerde lezers de wijze voor te schrijven, waarop zij onze artikels zouden moeten lezen. — Het groote genie teekent zich ook door eene zekere aandoenlijkheid en meewarigheid van ziel. Met al de edelmoedigheid, die het kind der natuur versiert, beklaagt hij dan ook den schrijver van de *Gedachten over den Handel:* die man zal hem eindelijk nog om den hals vliegen: treffend tooneel! — Eindelijk, wat is toch eenvoudiger en naïver dan groote genien? Telkens met ons te doen hebbende, verzekert hij, bij herhaling, dat hij ons niet antwoordt, noch antwoorden zal; even als die menschen, die dagelijks bidden, dat zij dit of dat mogen vergeten.

Wij hadden nog vergeten, hoe lief hij is jegens de Redactie der *Arnhemsche Courant*. Waarlijk, die Latijnsche koopman heeft een' slag om menschen gelukkig te maken, die onovertrefbaar is. En wist hij nu nog eens hoe zeer hij ons amuseert! N.

Aan de Redactie!

AMSDERDAM, den 20sten November 1833.

Het is algemeen bekend, hoe veel moeite zeker Dagblad, met name *de Noord-Brabander*, zich in der tijd gegeven heeft, en hoe veel vlijt het heeft aangewend, om den naam van *succursaal* van den beruchten *Courrier de la Meuse* cum suis te verdienen. Het is niet noodig dit alles thans op te halen; het ligt eensdeels nog te versch in het geheugen van een ieder, en ten anderen is de herinnering, dat de leugen- en lastertaal der Belgische zoogenaamde unionisten eenen weerklank in ons Vaderland, al was het dan maar bij zeer weinigen, en voor zoo verre mij bekend is, bij slechts één Dagblad, heeft kunnen vinden, te smartelijk, dan dat men niet liever zoude trachten zulks, zoo mogelijk, te vergeten.

Toen nu de Belgische revolutie met al hare rampzalige gevolgen *un fait accompli* was geworden (om in den stijl van den tijd te spreken) maar ook, met hare gevolgen, tevens hare oorzaken of liever hare bewerkers en aanstokers, met alle hunne knoeperijen, bedriegerijen en hunne tot een spreekwoord geworden kwade trouw aan den dag kwamen, werden de oogen, ook der minst helderzienden, geopend, en eenige bekeeringen ten goede (immers men mag dit vertrouwen) hadden er plaats, die voor de toekomst veel goeds beloofden, en in dat opzigt werd uit het bedroevende van het oogenblik tevens iets vertroostends voor het vervolg geboren. Onder de bekeerden meende ik ook met genoegen de redactie van den *Noord-Brabander* op te merken; immers dit Dagblad was niet meer in tegenspraak met de overige organen der publicke opinie in *Oud Nederland*, en werkte bij gevolg mede om die gevoelens van eendragt, eenstemmigheid en onderling vertrouwen onder ons aan te kweeken, die onze krachten hebben uitgemaakt in de dagen van beproeving en van gevaar, en waaraan wij het te danken hebben, dat, niettegenstaande de gevoelige slagen, die ons troffen, de Hollandsche natie aan hare vijanden zelfs betuigingen van lof en achting heeft afgeperst, zoo dat ongetwijfeld, wanneer de geschiedenis onzer dagen door eene onpartijdige nakomelingschap zal gelezen worden, zij gewis ten volle het gezegde van een' onzer vaderlandsche vernuften zal goedkeuren:

« *Wij ruilen voor een eeuw van vrede den luister onzer*
« *dagen niet.*»

Hoezeer ik dan, zoo als ik hierboven zeide, aan de bekeering van den *Noord-Brabander* geloofde, en mij daarover verheugde, zoo moet ik evenwel bekennen, dat, sedert eenigen tijd, dat geloof aanmerkelijk is beginnen te wankelen. Het schijnt waarlijk, dat zekere menschen onverbeterlijk zijn, en, doof voor de lessen der ondervinding, voor alle redelijke overtuiging onvatbaar zijn. *Chassez le naturel, il revient au galop.*

Ten einde eenige gronden voor dit wankelen in mijn geloof aan de bekeering van den *Noord Brabander* op te geven, wil ik onder anderen het volgende kleine artikeltje, te vinden in het No. van den 8sten October aanhalen, woordelijk dus luidende: « Daar onze provincie in het algemeen, « doch hare hoofdstad in het bijzonder, reikhalzende naar de uitvoering « van het in Julij 1827 tusschen Z. M. onzen geëerbiedigden Koning en « het hof van *Rome* gesloten concordaat, met belangstelling te gemoet ziet: « terwijl zoodanige overeenkomst, door beide zijden bekrachtigd, en in « het Staatsblad van het koningrijk der *Nederlanden* geïnsereerd, tot dus « verre geen effect heeft gesorteerd, en daarop met alle billijkheid rekende, terwijl de laatste periode van gemelde overeenkomst luidde, dat de « bekrachtiging binnen den tijd van zestig dagen of spoediger zoude plaats « grijpen, deed zulks vooronderstellen, dat de uitvoering tot zoo verre « niet zoude kunnen verschoven blijven. Wat hiervan de reden zij, is « en blijft onbekend. Het geistenheid blijft echter onze provincie nog al « tijd de volledige uitvoering daarvan verbeiden, en in de jaarlijksche « troonrede zoekt men slechts, zonder morren, naar de oorzaak van de « ze langdurige vertraging.»

Het ongerijmde van het bovenstaande artikeltje valt, zonder betoog, genoegzaam in het oog, maar het is niet minder waar, dat het hatelijke, dat er in doorstraalt, op zwakke gemoederen niet dan eene zeer gevaarlijke en nadeelige uitwerking kan en moet hebben; en wat moet men dan van een Dagblad denken, dat aan zulke artikels, zonder eenige aanmerking of teregtwijzing, eene plaats inruimt?

Tot een tweede bewijs voor het wankelen van mijn geloof in de wezenlijke bekeering van den *Noord Brabander* diene het volgende: Dezer

dagen is bij den boekhandelaar VAN HOOGSTRATEN te *'s Hage* uitgekomen en hier te *Amsterdam* en elders verkrijgbaar gesteld: *Discours, prononcé par* M. MULLER, *prêtre, professeur des langues anciennes, et directeur des études à l'athénée grand ducal de Luxembourg, le 22 Août 1833, à l'occasion de la distribution des prix aux élèves de l'athénée. Prix 40 cents.* Dit discours, door den geleerden MULLER zelven slechts *une causerie d'écoles* genaamd, waaraan hij geenszins den naam van dissertatie wil geven, is alom met zoodanige graagte door het publiek ontvangen, dat, wanneer ik wèl onderrigt ben, de zeer aanzienlijke oplage daarvan ten einde spoedt. De redactie van den *Noord-Brabander* geeft daarvan in het N°. van den 15den October een kort verslag, overgenomen uit den zoogenoemden *ami de la religion*, waarin dit discours *belagchelijk* en *berispelijk* (let wel, berispelijk) genoemd wordt, waarop eene bij uitstek fraaije vertaling, van eene uit het verband gerukte passage, volgt, waarin, onder andere fraaijigheden, *donner des poignées de main*, door *handvollen geven* vertaald wordt. De *Noord-Brabander* laat het daarbij niet berusten, maar komt in een volgend N°. op dat *berispelijke* discours terug, en heeft het vooral op de *Bredasche Courant* geladen, die de stoutheid gehad heeft in haar N°. van den 13den en 14den October, onder de rubriek: wetenschappelijke en letterkundige nieuwstijdingen, met lof van dat discours te gewagen. Maar wilt gij nu weten, waarom de *Noord-Brabander* zoo fel op dat discours gebeten is, en op de redactie der *Bredasche Courant, per consequentiam,* die dat discours goedkeurt? ik zal het u zeggen, wanneer gij het misschien niet zelf mogt gelezen hebben. De hoogleeraar en *priester* MULLER heeft, zoo men voorgeeft, onder meer, de *belagchelijkheid*, en vooral de *berispelijkheid*, gehad, met zoo vele woorden het volgende te zeggen: « *Je regrette bien sincèrement, que la royale pensée de* GUILLAUME DE NASSAU, *dans la création des cours propédeutiques à Louvain, ait échoué devant une opposisition, qui affichait une conscience timorée et de pieuses alarmes: mais qui, déroulant tous ses plis aux jours de rebellion,* qu'elle a fomentée à l'ombre des autels, *s'est elle même dessinée d'après nature:* humble, comme l'arrogance; evangelique, comme le pharisëisme; loiale, comme la trahison; réligieuse, comme le parjure, et ennemie de tout progrès intellectuel;» een discours, waarin zulke *waarheden* gevonden worden, durft de redactie van een Nederlandsch Dagblad in het jaar 1833 *belagchelijk* en zelfs *berispelijk* noemen! *Sapienti sat!*

De redactie der *Arnhemsche-Courant* wordt vriendelijk verzocht aan dit mijn geschrift een plaatsje in haar veel gelezen wordend Mengelwerk in te ruimen; want ik herinner mij met genoegen, en gewis alle weldenkenden in den lande met mij, met hoe veel vlijt zij in der tijd de Belgische unionisten en hunne onhandige echo's heeft bestreden. Het moge dan ook tevens tot eene waarschuwing voor den *Noord-Brabander* strekken, dat men hem niet uit het oog verliest. Voor het tegenwoordige *tantum.*

Ontvang enz.
† † †

Getrouwd:

T. W. VAN OUDHEUSDEN
van *Woerden*,
en
M. H. KAMPERDYK.

UTRECHT,
den 21sten November
1833.

Familje, Vrienden en Bekenden, zoo binnen als buiten de stad, gelieve dezen als bijzondere kennisgeving te houden.

Den Bestuurder aller menschelijke lotgevallen behaagde het heden, mijnen geliefden Echtgenoot, *CLAUDE CHARLES CHIPEL*, in den ouderdom van ruim 35 jaren, na eene genoegelijke echtverbindtenis van slechts 2½ jaren, en na door de troostrijke genademiddelen der Katholijke Kerk versterkt te zijn, tot zich te nemen. Vrienden en Begunstigers hiervan kennis gevende, verzoek ik tevens hun gunstig aandenken bij de voortzetting mijner Affaire in Kristallen en Porcelein.

ARNHEM,
den 12den November
1833.

J. M. VERWEY,
Wede. C. C. CHIPEL.

HARDERWYK; den 20sten November 1833.

Heden overleed alhier, in den ouderdom van ruim negen en vijftig jaren, aan de gevolgen eener beroerte, de Hoog Wel Geboren Heer *ROELOF WOLTER HARMEN BARON VAN BROECKHUISEN, lid der Ridderschap en Staten Provinciaal van Gelderland, Wethouder der stad Harderwijk.*

---

† § § Het GEMEENTE-BESTUUR van *WARNSVELD*;

Roept bij deze op de zoodanigen, geschikt en genegen tot den POST van VELDWACHTER te *Warnsveld*, welke betrekking eerlang vacant staat te worden, op eene jaarwedde van *f* 150 en *f* 25 voor Kleeding, om, met overlegging van Paspoort en Getuigschriften van goed zedelijk gedrag, *in persoon* te verschijnen ten huize van *E. MAKKINK*, in *de Paauw*, te *Warnsveld*, en wel op Maandag den 2den December 1833, des voormiddags ten tien ure.

Het Gemeente-Bestuur voornoemd,
J. A. DE VULLER.
fungerend Burgemeester.

---

§ † § In het Logement bij *J. LANGELER*, te *Hengelo*, kwartier *Zutphen*, zal op Vrijdag den 29sten November bij inzetting, en op Vrijdag den 13den December 1833, bij finale toewijzing, telkens 's voormiddags ten 11 ure, in het openbaar geveild en, naar genoegen geldende, verkocht worden:

1°. Het GOED *de Mettemaat*, bestaande hoofdzakelijk uit een aantal welig groeijend AKKELMAALS- en andere BOSSCHEN; voorts uit een daaraan staande DAGHUURDERS-WONING, met eenig HOF, BOUW- en WEIDELAND, alsmede GROEN- en andere GROND; alles aan elkander bij het dorp en in de gemeente *Hengelo* gelegen, en te zamen, volgens het kadaster, groot 45 Bunders, 29 Roeden en 8 Ellen. En

2°. Een BOEREN-ERVE, *het Antink* en *Varssel*, onder *Hengelo* gelegen, bestaande uit HUIS, SCHUUR, SCHAAPSKOOI en ZAADBERG, met ondehoorige HOF-, BOUW- en WEIDELANDEN, eenig BOSCH- en andere GROND; te zamen groot 29 Bunders, 49 Roeden en 66 Ellen, en welk Erve in zijn geheel en bij splitsing in 11 perceelen zal worden geveild.

Nadere informatien zijn te bekomen ten Kantore van den Notaris *GHYM*, te *Hengelo*.

---

† § † Ten overstaan van de Notarissen *GODEFROY* en *NYHOFF*, zal op den 12den en 26sten December 1833, des avonds ten 6 ure, in *het Zwijnshoofd*, te *Arnhem*, bij inzet en toeslag worden geveild en verkocht:

Een HUIS en ERVE, bijzonder ter nering staande te *Arnhem*, op den hoek van de Korte- en Oeverstraat, Lett. B N°. 185, voorzien van 5 KAMERS, ruim VOORHUIS, BAKKERY, KEUKEN, ZOLDERS, KELDER, POMP, OPEN PLAATS en verdere GEMAKKEN, waarin tot heden met succes de Bakkers- en Kruideniers-Affaire is uitgeoefend, en zijnde overigens gelegen en geschikt tot genoegzaam alle handelsbedrijf.

Nadere informatien ten Kantore van eerstgenoemden Notaris.

---

§ § † De KOREN-, WIND- en ROSMOLENS bij *Varsseveld* en op de *Keurnhorster* heide, toebehoorende aan de Heeren *VAN WISCH*, zullen, benevens de KOREN-, WIND- en ROSMOLENS, te *Zeddam*, *Gendringen* en *Etten*, en den KORENMOLEN te *'s Heerenberg*, op Dingsdag den derden December eerstkomende, des voormiddags ten tien ure, ten huize van den Kastelein *L. JANSEN*, te *'s Heerenberg*, in het openbaar worden verpacht, voor den tijd van zes jaren, ingaande met den eersten Januarij aanstaande, zijnde inmiddels ook de twee eerstgenoemde Molens en Rosmolens, UIT DE HAND TE KOOP.

Ter bekoming van inlichtingen, vervoege men zich bij de Heeren Administrateur of Rentmeester van het Huis *Bergh*, beide wonende te *'s Heerenberg*.

---

§ † § Te *Zutphen*, in het Koffijhuis *het Zwijnshoofd*, zal men, op den derden December aanstaande, bij inzet, en den 17den daaraanvolgende, bij finale toewijzing, telkens des middags om twee uren, veilen:

Een HUIS en TUIN, alhier op *'s Gravenhof*, voorzien van vijftien zoo BOVEN- als BENEDENKAMERS, meestal behangen en geplafonneerd en van STOOKPLAATSEN voorzien; voorts MEIDENKAMERS, KEUKEN, met REGEN- en POMPWATERS-POMP, drie VERWULFDE KELDERS, twee DROOGZOLDERS en TURFZOLDERS, alsmede een daarnaast staande KOETSHUIS en STALLING voor zes Paarden.

Waaromtrent nader informatie te bekomen is bij den Rentmeester *F. J. WEENINK*, te *Zutphen*; brieven franco.

---

† † † UIT DE HAND TE KOOP:

1°. Eene BOERENPLAATS, gelegen op den *Panderschen Waard*, Gemeente *Pannerden*, groot ongeveer 33 Bunders, in pacht gebruikt wordende door den Landbouwer *VAN DE SANDE*;

2°. Eene BOERENPLAATS, gelegen op de *Sweekhorst*, Gemeente *Zevenaar*, groot ongeveer 26½ Bunders en 5 Roeden, in pacht gebruikt wordende door den Landbouwer *PRUYS*.

Des verkiezende kan de Kooper een derde van den kooprijs, tegen 4 pCt., in de Goederen gevestigd houden, opzegbaar van zes tot zes jaren.

Nadere inlichtingen zijn te bekomen, in persoon of met vrachtvrije brieven, ten Kantore van *M. VERHEIJEN VAN ESTVELDT*, Advocaat te *Arnhem*.

---

† † † Bij *R. VAN SOMEREN*, in de Kelelstraat, te *Arnhem*, zijn te bekomen beste SPAANSCHE KASTANJES, groot van stuk, en beste GROENE ZWITSERSCHE KAAS, klein van stuk.

---

§ † § Versch GEFILTEREERD ZEEWATER, van *D. PRONK*, te *Scheveningen*, is te bekomen bij

D'ARNAUD GERKENS, te *Arnhem*.

---

§ § § Er is, sedert 10 November, uit *Lochem* vermist een zwarte KRULHOND, zijnde eene Reu, met witte borst, buik, snuit kraag en pooten. Die dezelve terugbrengt bij den heer *ARENDSEN DE WOLFF*, te *Lochem*, zal behoorlijk beloond worden.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.